

रुख काट्नेमाथि कानुनी कारवाही शुरू

सुखानीमा रुख काटिएकोप्रति कांग्रेसको आपत्ति

अर्जुनधारा (प्रस) । भापाको अर्जुनधारा नगरपालिका-९, १० र ११ स्थित सुखानी सहिद स्मृति प्रतिष्ठानभित्र अवैध रूपमा रुख काटिएको घटनाप्रति नेपाली कांग्रेस अर्जुनधारा नगर समितिले गम्भीर आपत्ति जनाएको छ । नगर समितिका सभापति हेमराज खरेलले एक विज्ञापित जारी गर्दै आपत्ति जनाएका हुन् ।

डिभिजन बन कार्यालयलाई जानकारी नै नदिएर प्रतिष्ठान परिसरमा प्रदेश-१ का सांसद विर्ख प्रधानको उपस्थितिमा गत असोज ५ गते सिँसाका रुखहरू काटिएका थिए । प्रतिष्ठानका नाममा सामुदायिक बनभित्र रहेका रुखहरूको अवैध कटान र अपारदर्शी वितरण पटक-पटक दोहोरिएकोप्रति नेपाली कांग्रेस अर्जुनधारा नगरसमिति घोर आपत्ति प्रकट गर्दछ- विज्ञापितमा भनिएको छ-सत्ता र शक्तिको आडमा प्रदेश सांसद विर्ख प्रधानकै उपस्थितिमा रुखहरू काटिएकोप्रति हाम्रो गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको छ । सांसद प्रधानसहित प्रतिष्ठानका पदाधिकारी तथा उक्त घटनामा संलग्नमाथि

सामुदायिक बन ऐनअनुरूप कारवाही प्रक्रिया अगाडि बढाउन डिभिजन बन कार्यालयसहित सरोकारवाला निकायसँग जोडदार माग गर्दछौं । सामुदायिक बन परिसरमा रहेको प्रतिष्ठानभित्र छिर्न त्यहाँका वनका उपभोक्ता तथा सर्वसाधारणले पैसा तिर्नुपर्ने तर उक्त रकम कहाँ र कसरी खर्च हुन्छ भन्ने जानकारी नै नगराउने प्रतिष्ठानको अपारदर्शी गतिविधिको छानविन गर्न सम्बन्धित निकायसँग विज्ञापितमाफत माग गरिएको छ । सामुदायिक बनभित्र प्रतिष्ठान सञ्चालनका लागि भएको सम्झौता आम उपभोक्तामाथि सार्वजनिक गर्न मागसहित प्रतिष्ठानका अवैध गतिविधिमाथि निगरानी आग्रह गरिएको विज्ञापितमा अगाडि भनिएको छ- नमूना सामुदायिक बन परिसरभित्र प्रतिष्ठान सञ्चालनका लागि भएको सम्झौता आम उपभोक्तामाथि सार्वजनिक गर्न माग गर्दै आफ्नै परिषरभित्र भइरहेका गतिविधिबारे जानकारी राख्दै अवैध गतिविधिप्रति खबरदारी गर्न र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

भापा (प्रस) । प्रदेश सांसद वृक्ष प्रधानको 'संलग्नता'मा भापा अर्जुनधारा ११ को सुखानी शहीद स्मृति पार्कमा काटिएको रुखका बारेमा वन कार्यालयले कारवाही थालेको छ । सुखानी शहीद स्मृति प्रतिष्ठानको पार्कमा रहेका तीनवटा सिँसाका रुखहरू असोज ५ गते गैरकानुनी रूपमा काटिएका थिए । विना अनुमति गैरकानुनी ढंगले रुख काटिएको घटनाका विषयमा वन कार्यालयले सुखानी शहीद स्मृति प्रतिष्ठानमाथि कारवाही अगाडि बढाएको हो । डिभिजन वन कार्यालय

भद्रपुरले कनकाई सव-डिभिजन कार्यालय सुरुवातका प्रमुख नयुनी गुह्यारी यादवलाई जाँचबुझ गर्न आदेश दिएको छ । त्यस आदेशअनुसार कनकाई सव-डिभिजन कार्यालयले घटनाको स्थलगत निरीक्षण गरी सुखानी शहीद स्मृति प्रतिष्ठानलाई के कसरी ती रुख काटियो भन्ने जवाफ दिन स्पष्टीकरण सोधेको छ । 'घटनाको वास्तविकता के हो ? क-कसको संलग्नतामा ती रुख काटिए भनेर हामीले प्रतिष्ठानलाई पत्र पठाएका छौं' कनकाई सव-डिभिजन कार्यालयका रेन्जर

राजेश धिमिरेले भने । उनले यथाशिघ्र त्यसको जवाफ पठाउन प्रतिष्ठानलाई भनिएको जानकारी दिए । काटिएका तीनवटा रुखमध्ये एउटालाई गोर्लिया पारेर प्रतिष्ठानमा लगेको र अरु दुईवटा काटेर फिल्डमै राखेको अवस्थामा आफूहरूले ती काठ फेला पारेको बताउँदै उनले काटिएका काठको परिमाण ४४.६ क्यूबिफिट रहेको जनाए । बरामद गरिएका काठ प्रतिष्ठानका व्यवस्थापक पुष्प तिवारीको जिम्मामा छोडिएको छ ।

छोरीको हेरचाह नगर्दा आमाबुवा नै जेलमा

मनिषा चम्लागाई / भापा

'छोरीको हेरचाह नगर्ने आमाबुवा जेल' भन्ने सुन्दा अचम्म लाग्न सक्छ । तर, भापाको दमक नगरपालिकामा कोठा भाडामा बस्दै आएको पाँचथरकी एक महिला र उनका श्रीमान आफ्नै छोरीको हेरचाह नगरेको अभियोगमा जेल चलान भएका छन् ।

घटनाकम

इलाका प्रहरी कार्यालय दमकमा जेठ १० गते एक महिलाले आफ्नो ४

महिने शिशु खोजतलास गरिदिनको लागि निवेदन दर्ता गराइन् । निवेदनमा आफ्नो ४ महिनाको शिशु (छोरी) जन्मेको ४ दिनमा आफ्नै श्रीमानले कान छेड्ने बहानामा लिएर गएको र बेपत्ता बनाएको उल्लेख गरिएको प्रहरीले जनाएको छ । बच्चा खोजतलास गर्ने क्रममा निवेदन बमोजिम प्रहरीले महिलालाई श्रीमानलाई गत ज्येष्ठ १२ गते

नियन्त्रणमा लियो । प्रहरी बयानका क्रममा श्रीमानले बच्चा कहिले पोखराको मानिसलाई पाल्न दिएको त कहिले मारेर खुवा खोलाको किनारमा गाडेको भन्दै फरक-फरक कुरा बताएको अनुसन्धानमा संलग्न प्रहरीले बताए । अनुसन्धानको क्रममा सोलुखुम्बु सोताङ नगरपालिका घर भइ हाल काठमाडौं गोकर्णेश्वर बस्ने एक महिलाले बच्चा लगेको खुल्ला आएको इलाका प्रहरी कार्यालय दमकका प्रहरी नायव उपरीक्षक विजयराज पण्डितले बताए । दमक प्रहरीले महानगरीय प्रहरी परिसर काठमाण्डौं, प्रहरी प्रभाग बौद्ध र बालबालिका खोजतलास केन्द्र भुक्तुटीमण्डलसँग समन्वय गर्‍यो । बौद्ध प्रहरी र बालबालिका खोजतलास केन्द्रको सहयोगले शिशुलाई उद्धार गरी दमकसम्म ल्याउन प्रहरी सफल भयो । त्यसपश्चात् निवेदन बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

लागूऔषधसहित तीन पक्राउ

बित्तमोड (प्रस) ।

भापाको अर्जुनधारा-११ स्थित बसपार्क र बित्तमोड भगवान चोकबाट लागूऔषध बाउनसुगरसहित तीन जना पक्राउ परेका छन् ।

पक्राउ पर्नेमा बित्तमोड-३ का २४ वर्षीय विशाल राजवंशी र सोही स्थानका १५ वर्षीय नरप्रसाद राजवंशी

रहेका छन् भने अर्का बित्तमोड-२ का २२ वर्षीय फ्रदिप राजवंशी रहेका छन् । विशाल र नरप्रसाद ११ ग्राम बाउनसुगरसहित अर्जुनधाराबाट पक्राउ परेको इलाका प्रहरी कार्यालय बित्तमोडले जनाएको छ । त्यस्तै फ्रदिप १० ग्राम बाउनसुगरसहित बित्तमोडको भगवान चोकबाट पक्राउ परेको कार्यालयले जनाएको छ ।

विशेष सुराकका आधारमा उनीहरूलाई बिहीबार राति पोने ११ बजे पक्राउ गरिएको इलाका प्रहरी कार्यालय बित्तमोडका डीएसपी मुकुन्द रिजालले जानकारी दिए । पक्राउ परेका तीनै जनामाथि थप अनुसन्धान तथा कानुनी कारवाही अगाडि बढाइएको प्रहरीले जनाएको छ ।

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

भापा कारागारका १० जनालाई एकैदिन कोरोना

भापा (प्रस) । भापा कारागार चन्द्रगढीका ७ कैदीबन्दीसहित १० जनालाई एकैदिन कोरोना संक्रमण देखिएको छ । संक्रमित हुनेहरूमा एक महिलासहित ७ कैदीबन्दी, २ जना प्रहरी र एकजना महिला भान्से रहेका छन् । असोज ५ गते कारागारका १७ जनाको पिसिआर परीक्षण गराउँदा १० जनामा संक्रमण पुष्टि भएको

भद्रपुर नगरपालिकाका क्वारेन्टाइन प्रमुख मनोज भट्टराईले बताए । यसअघि असोज ५ गते कारागारका एकजना कैदीलाई संक्रमण देखिएको थियो । त्यस्तै बित्तमोड नगरपालिका वडा नं ५ की ६० वर्षीया एक बुढालाई संक्रमण पुष्टि भएको छ भने शिवसताक्षी नगरपालिका वडा नं १ का ७१ वर्षका बुढालाई पनि संक्रमण देखिएको छ । ती बुढ उपचारका लागि विराटनगर गएको र त्यहाँ पिसिआर परीक्षण गराउँदा पोजिटिभ देखिएको नगरपालिकाका प्रवक्ता नवीन इजमले बताए ।

त्यस्तै भापा गाउँपालिकाका दुईजना पुरुषलाई संक्रमण पुष्टि भएको छ । संक्रमितहरू वडा नं ६ का रहेका छन् । एकजनाको गाउँपालिकाले पिसिआर परीक्षण गराउँदा पोजिटिभ देखिएको र अर्कालाई उपचारका लागि विराटनगर जाँदा त्यहाँ संक्रमण पुष्टि भएको गाउँपालिकाका अध्यक्ष जयनारायण शाहले बताए । शुक्रबारसम्म भापामा कुल संक्रमितको संख्या ८३६ पुगेको छ भने डिस्चार्ज हुनेको संख्या ७५७ पुगेको छ । हाल भापामा सकृय संक्रमितको संख्या ७३ छ भने कोरोनाबाट हालसम्म ६ जनाको मृत्यु भइसकेको छ ।

दश कर्मचारी होम आइसोलेसनमा

भापा (प्रस) । भापाको अर्जुनधारा नगरपालिकाका १० जना कर्मचारी होम आइसोलेसनमा बसेका छन् ।

नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत पंकज भुर्तेलसहित १० जना कर्मचारी

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

आस्था कस्मेटिक एण्ड जेनेरल स्टोर

कस्मेटिक आइटम
गिफ्ट आइटम

कुर्ता सुरुवालका कपडा तथा अन्य रेडिमेड कपडा

9806018268 | 9852684268
बित्तमोड भद्रपुर रोड कालिका चोक
एडभान्स सेकुवा कर्नर नजिकै

यस्तो छ मौरीको उपयोगिता

शिवसताक्षी (प्रस) । मौरीपालन सम्बन्धी एक दिवसीय कार्यक्रम शिवसताक्षीमा सम्पन्न भएको छ ।

दैनिक गरौं मह सेवन, हुन्छ स्वास्थ्य दिर्घ जीवन' भन्ने मूल नाराका शिवसताक्षी नगरपालिकाको आर्थिक सहयोग तथा यूटर्न इन्टर नेसनल प्रालिको सहजीकरणमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो ।

कार्यक्रममा मौरीजन्य उत्पादन मह, पराग, चोप शाहीखुराकबाट मानव जीवनमा पर्ने स्वास्थ्य प्रभाव साथै परागसेचनले कृषि उत्पादनमा हुने वृद्धिका बारेमा सहजीकरण गरिएको थियो । यूटर्न इन्टरनेसनल प्रालि प्रदेश नं. १ का सहजकर्ताहरू खगेन्द्र तिमिसना, जीवन बुढाथोकी र विकास कोइरालाले मौरीको उपयोगिताका

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

गुप च्याटमा जथाभावी बोल्दा...

गौरव बुढाथोकी रहेका छन् । उनलाई बिहीबार दिउँसो बित्तमोड प्रहरीले पक्राउ गरी काठमाडौं पठाएको छ । गुप च्याटमा अश्लील शब्द बोलेको भन्दै काठमाडौंको जुनु राईले महानगरीय प्रहरी परिसर टेकु काठमाडौंमा उजुरी हालेकी थिइन् । उनलाई पक्राउ गरी अड्डासम्म गर्दै तालुक महानगरीय प्रहरी परिसर टेकु काठमाडौं पठाइएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाले जनाएको छ ।

बित्तमोड (प्रस) । गुप च्याटमा जथाभावी बोल्दा बित्तमोड नगरपालिका वडा नं ६ का एक युवक पक्राउ परेका छन् । साइबर क्राइमको आरोपमा पक्राउ पर्नेमा बित्तमोड ६ का २० वर्षीय

मर्ना खुल्यो मर्ना खुल्यो मर्ना खुल्यो

"प्राविधिक शिक्षा आजको आवश्यकता"

एस.एल. सी/एस.ई.ई वा सो सरहको परिक्षा उत्तीर्ण भएका इच्छुक विद्यार्थीहरूको लागि शैक्षिक सत्र २०७७/०७८ का लागि प्रवेश परिक्षाको आवेदन फारम वितरण भैरहेको छ ।

प्रतिष्ठा प्रमाणपत्र/ डिप्लोमा तह

३ वर्षे सामान्य चिकित्सा (HA)
३ वर्षे नर्सिङ (स्टाफ नर्स)

फाराम गर्ने अन्तिम मिति:
२०७७ असोज १५ गते बिहिबारसम्म
अनलाईन फारम पनि गर्न सकिनेछ
www.amda.org.np

अन्य सोधपूछ तथा जानकारीका लागि

आम्दा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
दमक-१, भापा
०२३-५८२१८६, ५८०१८६, ८८४२६६३३८८

सुखानीमा....

सार्वजनिक सम्पत्तिलाई आम उपभोक्ताको हितमा खर्चन अपिल गर्दै विज्ञापितमा भनिएको छ -नमूना सामुदायिक बन परिसरको सार्वजनिक सम्पत्तिलाई सत्ता र शक्तिको आडमा अमुक राजनीतिक दलका नाममा प्रतिष्ठान खडा गरी वनको सम्पूर्ण आमदानी हत्याउने र कार्यकर्ता पालनपोषणको माध्यम बनाइएको घटनाप्रति नेपाली कांग्रेस अर्जुनधारा नगरसमिति गम्भीर आपत्ति प्रकट गर्दै सार्वजनिक सम्पत्तिलाई आम उपभोक्ताको हितमा खर्चन समेत सम्पूर्णमा हार्दिक अपिल गर्दछौं ।

गर्न हामी नमूना सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिसँग हार्दिक अपिल गर्दछौं । साथै सार्वजनिक सम्पत्तिको सदुपयोगका लागि गम्भीर बन्दै सामुदायिक बनको संरक्षणमा जुट्न स्थानीयबासी, नागरिक समाज, क्रियाशील राजनीतिक दल र सम्पूर्ण सरोकारवालालाई हार्दिक अनुरोध गर्दछौं । नमूना सामुदायिक बन परिसरको

दश....

होम आइसोलेसनमा बसेको नगरपालिकाले जनाएको छ । नगरपालिकाका तीन शाखाको काम पनि शुक्रबारदेखि बन्द गरिएको छ ।

अर्जुनधारा नगरपालिकाको कार्यालयमा प्रवेश गरेका एक ब्यक्तिलाई कोरोना संक्रमण पुष्टि भएपछि नगरपालिकाले कृषि, प्रशासन र प्राविधिक शाखाको कामकारवाही बन्द गरिएको हो । बिहीबार दिउँसो नगरपालिका

प्रवेश गरेका ती ब्यक्तिलाई सोही दिन बेलुका कोरोना संक्रमण पुष्टि भएको थियो । हाल उक्त शाखालाई नि:संक्रमण गरेर बन्द गरिएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत भुर्तेलले बताए । होम आइसोलेसनमा रहेका कर्मचारीको पाँच दिनपछि स्वाब संकलन गरेर परीक्षणका लागि पठाइने भुर्तेलले जानकारी दिए । नगरपालिकाबाट प्रवाह कामकारवाही बन्द गरिएको हो । नगरपालिकाले जनाएको छ ।

यस्तो छ...

बारेमा श्रब्य, दुष्यका माध्यमबाट सहजीकरण गरेका थिए । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि शिवसताक्षी नगरपालिकाका प्रमुख चन्द्रकुमार शेरमाले सतासी महिला मौरिपालन सहकारी संस्थाले उत्पादन गरेको महले शिवसताक्षी नगरपालिका मात्र होइन, प्रदेश नं. १ कै नमुनाको रूपमा आर्थिक बढेको बताएका छन् । शेरमाले महिला दिदीबहिनीहरूले लामो समयदेखि एक आपसमा मिलेर गरेको यस कार्यप्रति आभार प्रकट गर्दै नगरपालिकाले गर्नुपर्ने सहयोग सदा रहने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे । संस्थाकी अध्यक्ष धनमाया थापाले संस्थामा ५ सयबढी सदस्य रहेपनि मौरिपालनमा सयको हाराहारीमा मौरिपालन कृषकहरू रहेको बताइन् । उनले भनिन् 'संस्थासँग आर्थिक स्रोत छैन, धितो राखेर ऋण लिन संस्थासँग १ कडा जग्गा मात्र रहेकाले नगरपालिका तथा संस्थाको संयुक्त जमानीमा ऋण पाउने व्यवस्था मिलाई दिन नगरपालिकासँग आग्रह गर्दछु । उनले मौरिपालनको गोला बढाउन

सके महबाट उत्पादन हुने सम्पूर्ण सामग्रीहरू यहीबाट उत्पादन गर्न सकिने बताइन् । उनले अहिले केही मौरिपालन कृषकहरूसँग ५० गोलादेखि ३ सय गोलासम्म मात्र मौरि रहेकोमा सरल ब्याजमा ऋण उपलब्ध भएमा १ हजार गोलासम्म एक जना किसानले मौरि पाल्न सक्ने बताउँदै मौरिका लागि चरनको समेत अभाव भएको जानकारी गराइन् । कार्यक्रममा नगरपालिकाकी उप-प्रमुख भोजकुमारी नेपाल, नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गीताकुमारी राई, लेखा अधिकृत प्रकाश योङहाङ, नगरपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुख सुरेन्द्र दाहाल, विभिन्न वडाका वडाध्यक्षहरू लगायतको मन्तव्य तथा आतिथ्यता रहेको थियो । संस्थाकी अध्यक्ष धनमाया थापाको अध्यक्षतामा सम्पन्न कार्यक्रमको सञ्चालन संस्थाका लेखा संयोजक फूलकुमारी चौधरीले गरेकी थिइन् । कार्यक्रममा ५० भन्दा बढी मौरिपालन कृषकहरू सहभागिता रहेको थियो ।

छोरीको...

आमा, चार महिनासम्म बच्चालाई संरक्षण गर्ने महिलालाई प्रहरीले अनुसन्धानको दायरामा ल्यायो । चार दिनको शिशुलाई हुर्काएर ४ महिनासम्म मातृवात्सल्य दिने महिला आफू निसन्तान भएको र बच्चाको इच्छा धेरै भएकोले बच्चा लगेको प्रहरीलाई बताइन् । धरानमा रहेकी आफ्नी भदैनिले 'एउटा बच्चा दिने मानिस फेला परेको छ, पाल्ने हो' भनेपछि आफ्ना श्रीमानलाई समेत छल्लेर बच्चा लिन आएको उनले बताइन् । बच्चा लाने महिला उनका र श्रीमान सामान्य ज्याला मजदुरी गरेर जीवनयापन गर्ने गरेको पाइएको प्रहरीले जनाएको छ । प्रहरी अनुसन्धान चार दिनको शिशुलाई छुट्याएर लगेपश्चात करिब ४ महिना पछाडि मात्र किन उजुरी भन्ने विषयमा प्रहरीले अनुसन्धान शुरु गर्‍यो । बच्चा दिएको ४ महिनापछि श्रीमानसँग मनमुटाव शुरु भएकाले महिला उजुरी दिन आएको प्रहरी अनुसन्धानले देखाएको छ । दमकस्थित ऊँ मेची अस्पतालमा बच्चालाई जन्म दिएको महिलाले सुत्केरी गराउँदा आमाबुवा दुबैले वास्तविक नाम नलेखाइ फरक

नाम उल्लेख गरी सुत्केरी गराएको पाइएको डिएसपी पण्डितले बताए । घटनामा आर्थिक लेनदेन भने देखिएको इपका दमकले जनाएको छ । 'हामीले घटनाको सुक्ष्मरूपले अनुसन्धान गर्‍यो' डिएसपी पण्डित भन्छन्, 'अनुसन्धानको क्रममा जन्म दिनेआमाले समेत बच्चा हेरचाह, स्याहार नगरेको पाइयो ।' अबोध शिशुको जीवनसँग खेलवाड भएको पाइएको भन्दै इपका दमकले जन्म दिने आमाबुवा, ४ महिनासम्म बच्चा स्याहार गर्ने महिला र घटनामा संलग्न ७ जनाविरुद्ध 'बाल परित्याग' मुद्दा दायर गर्‍यो । मुद्दा परेका ७ जनामध्ये ६ जना पक्राउ परेको इपका दमकले जनाएको छ । अहिले बच्चा भने जन्म दिने आमासँगै रहेको जनाइएको छ । जिल्ला अदालत भन्ने जन्म दिने आमालाई २५ हजार, बुवालाई १ लाख र संलग्न अन्यलाई ५०-५० हजार रफैर्वाँ धरोटी माग गर्‍यो । धरोटी बुझाउन नसकेको कारण असोज २ गते बच्चाकी आमा र बुवा जेल चलान भए भने घटनामा संलग्न अरु ब्यक्तिले धरोटी बुझाएका छन् ।

४५ बोटल लागुऔषधसहित पक्राउ

भापा । सुनसरीको इनरुवा नगरपालिका १ गोलपार्क नजिकबाट एक युवकलाई दूलो परिमाणमा लागुऔषधसहित प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । पक्राउ पर्नेमा हरिनगर गाउँपालिका ७ घुस्की बजारका अकमुल अन्सारी रहेका छन् । उनीसँगैका अर्का घुस्की ६ का १९ वर्षीया मो.इन्तियाज अन्सारी भने फरार

रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुनसरीले जनाएको छ । उनीहरूको साथबाट ४९ बोटल डाइलेक्स डिसी १०० एमएल बरामद भएको छ । प्रहरीका अनुसार बिहीबार जिल्ला प्रहरी कार्यालयको गस्ती टोलीले बबिया मालपोत सडकखण्डमा मोटरसाइकल रोकेर चेकजाँच गर्ने क्रममा लागुऔषधसहित उनीहरू

फेला परेका थिए । मो.इन्तियाज अन्सारीले मोटरसाइकल चलाएका थिए भने उनको पछाडी अकमुल अन्सारी रहेका थिए ।

प्रहरीले मोटरसाइकल रोकेर जाँच गर्ने क्रममा चालक इन्तियाज फरार हुन सफल भए भने अकमुललाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको थियो । उनको बोकेको कालो रंगको भोलाबाट लागुऔषध बरामद भएको थियो । फरार रहेका इन्तियाजको खोजी भइरहेको छ भने पक्राउ परेका अकमुललाई लागुऔषध नियन्त्रण ऐन २०३३ बमोजिम जिल्ला अदालत सुनसरीबाट ५ दिन म्याद थप भएर अनुसन्धान भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुनसरीले जनाएको छ ।

छतबाट भरेर बालिकाको मृत्यु

बितामोड (प्रस) । भापाको बितामोड-५ मा घरको छतबाट भरेर एक बालिकाको मृत्यु भएको छ । बितामोड ५ बस्ने दुर्गाप्रसाद थपलियाको चारतले घरको छतबाट भरेर १३ वर्षीया कृतिका भण्डारीको मृत्यु भएको हो । थपलियाकी भान्जी पर्ने कृतिका ५ दिनअघि

काठमाडौंबाट मावल आएका थिइन् ।

बिहीबार राति १० बजे खाना खाईसकेपछि घरको छतमा गई तल हेर्ने क्रममा अचानक लड्दा कृतिका गम्भिर घाइते भएकी थिइन् । उनलाई तत्काल उपचारका लागि बीएण्डसी हस्पिटल लैजाँदै गर्दा बाटोमै मृत्यु भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाले जनाएको छ ।

भापाका युवक धरानको होटलमा मृत फेला

भापा (प्रस) । भुन्ड्याउने रडमा भुन्डिएको अवस्थामा होटलमा मंगलवार राति ९:३० मृत फेला परेकामा हुन् । उक्त होटलमा संगै बसेका तीन जना युवतीलाई सोधपुछका लागि नियन्त्रणमा लिएको प्रहरीले जनाएको छ । मृतक तीन जना युवतीसँग बसेको खुलेकाले २३ वर्षीया सीता श्रेष्ठ, २१ वर्षीया कंचन र २४ वर्षीया सुस्मिता श्रेष्ठलाई अनुसन्धानका लागि नियन्त्रणमा लिएको बस्नेतले बताए । दर्नाल पलंगमा ओछ्याएको तन्याको पासो लगाएर पंखा

श्रेष्ठसँग विवाह गरेको भापामा परिवारलाई जानकारी गराएका थिए । तर, सीताका अर्का श्रीमान् समेत रहेको र एउटा बच्चा पनि भएको खुलेको छ । सीताले दर्नालसँग दोस्रो विवाह गरेको बताएको प्रहरीले जानकारी दिएकी छन् । शव आफन्तले जिम्मा लिएर दाहसंस्कार समेत गरेका छन् । शवको पोस्टमार्टमका लागि विपी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान लिएको र रिपोर्ट हालसम्म नआएको प्रहरीले जानकारी दिएको छ ।

घाग्रा खोलामा बन्दै साढे ६ करोडको पुल

राजगढ (प्रस) । भापाको बाह्रदशी गाउँपालिका वडा नं ५ स्थित घाग्रा खोलामा पक्की पुल निर्माण हुने भएको छ । बाह्रदशी-५ पाख्रीबासपूर्व घाग्रा खोलामा ६ करोड ५९ लाख ३९ हजार ७७५ रुपैयाँमा सो पुलको ठेक्का लागेको हो ।

प्रदेश सरकारको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयको यातायात पूर्वाधार निर्देशनालयअन्तर्गत पूर्वाधार विकास कार्यालय भद्रपुरले बजेट उपलब्ध गराएको हो । सधैँय सांसद राजेन्द्रप्रसाद लिङ्देवको प्रमुख आतिथ्यमा संविधानसभा सदस्य

हरि राजवंशी, प्रदेश सांसद पूर्णसिंह राजवंशी, बाह्रदशी गाउँपालिका अध्यक्ष खड्गप्रसाद राजवंशीलगायतको उपस्थितिमा बिहीबार सो पुलको शिलान्यास गरिएको छ । पुल नहुँदा स्थानीयलाई आवतजावतमा समस्या भएको छ ।

दमकका दुई अस्पताललाई लाखौंको स्वास्थ्य सामग्री

दमक (प्रस) । भापा दमकका दुई अस्पताललाई एक गैरसरकारी संस्थाले ४५ लाख रुपैयाँ बढीको स्वास्थ्य सामग्री उपलब्ध गराएको छ । टिएड्यु ची फाउन्डेसनले नेपाल सरकारसँगको समन्वयमा दमक अस्पताल र आम्दा अस्पतालका लागि कोभिड १९ सङ्क्रमित विरामीको उपचारका

लागि विभिन्न स्वास्थ्य सामग्री उपलब्ध गराएको हो । ती स्वास्थ्य सामग्रीहरू काठमाडौं दाता संस्थाका प्रतिनिधिले स्वास्थ्य मन्त्री भानुभक्त ढकाललाई हस्तान्तरण गरेका थिए । स्वास्थ्य सामग्रीहरूमा २४०० थान डिस्पोजेबल मास्क, २७० थान फेस मास्क, २८८ थान पिपिई,

१००० थान पन्जा, इन्फ्रेड थर्मामिटर र भेन्टिलेटर इन्सुपमेन्ट रहेका छन् । दमक अस्पतालकी एनेस्थेसिया असिस्टेन्ट देवी दंगालका अनुसार यी सामग्री कोभिड १९ बाट जोगिनका लागि स्वास्थ्यकर्मीले प्रयोग गर्ने छन् । सरकारी १५ बेडको जिल्ला अस्पतालको मान्यता पाएको दमक अस्पतालमा अहिले विशेषज्ञ सेवाहरू सञ्चालित छन् । दैनिक ४ सय विरामीले अहिले पनि स्वास्थ्य सेवा लिइरहेको दंगालले बताइन् । कोरोना भाइरस संक्रमणको उपचारमा अग्रपंक्तिमा काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मी नै सङ्क्रमित हुन थालेपछि सुरक्षा अपनाउन उपयोगी हुने अस्पतालले जनाएको छ । दमक अस्पतालमा कार्यरत ३ जना स्वास्थ्यकर्मी संक्रमित भएका छन् ।

नेपाली कांग्रेस अर्जुनधारा नगर समितिको कार्यालय, अर्जुनधारा, भापा। प्रेस विज्ञप्ति मिति: २०७७/०६/१०. भापाको अर्जुनधारा नगरपालिका वडा नं. ९, १० र ११ स्थित सुखानी सहिद स्मृति प्रतिष्ठान परिसरभित्र अवैध रूपमा रख काटिएको घटना प्रति नेपाली कांग्रेस अर्जुनधारा नगर समितिको गम्भिर ध्यानाकर्षण भएको छ । प्रतिष्ठानका नाममा सामुदायिक वनभित्र रहेका रुखहरूको अवैध कटान र अपारदर्शी वितरण पटक-पटक दोहोरिएको प्रति नेपाली कांग्रेस अर्जुनधारा नगर समिति घोर आपत्ति प्रकट गर्दछ । यसअघि पनि साखु, सिम्रौ, लगायतका जातका रुखहरू पटक-पटक काटिएको र पछिल्लो पटक गत मिति २०७७/०६/०५ मा सम्बन्धित निकायसँग अनुमति नै नलिई सत्ता र शक्तिको आडमा प्रदेश सांसद श्री बिर्खे प्रधानका उपस्थितिमा रुखहरू काटिएको प्रति हाम्रो गम्भिर ध्यानाकर्षण भएको छ । सांसद प्रधान सहित प्रतिष्ठानका पदाधिकारी तथा उक्त घटनामा संलग्न माथि सामुदायिक वन ऐन अनुरूप कारवाही प्रक्रिया अगाडी बढाउन जिल्ला वन कार्यालय समिति सरोकारवाला निकायसँग जोडदार माग गर्दछौं । सामुदायिक वनभित्र उपभोक्ताको सम्पत्ति भएपनि सर्वसाधारणले प्रतिष्ठान भित्र प्रवेश गर्न नै पैसा तिर्न पर्ने तर उक्त रकम कहाँ र कसरी खर्च हुन्छ ? भन्ने कुरा जानकारी नै नगराउने प्रतिष्ठानको अपराधिक गतिविधिको छानविन गर्नपनि हामी सम्बन्धित निकायसँग जोडदार माग गर्दछौं । साथै नमुना सामुदायिक वन परिसरभित्र भइरहेका गतिविधिबारे जानकारी राख्ने अवैध गतिविधिप्रति खबरदारी गर्न र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गर्न हामी नमुना सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति सँग हार्दिक अपिल गर्दछौं । साथै सार्वजनिक सम्पत्तिको सदुपयोगका लागि गम्भिर बन्न, सामुदायिक वनको संरक्षणमा जुट्न स्थानियबासी, नागरिक समाज, क्रियाशील राजनितिक दल र सम्पूर्ण सरोकारवालालाई हार्दिक अनुरोध गर्दछु । नमुना सामुदायिक वन परिसरको सार्वजनिक सम्पत्तिलाई सत्ता र शक्तिको आडमा प्रमुख राजनितिक दलका नाममा प्रतिष्ठान खडा गरि वनको सम्पूर्ण आमदानी हत्याउने र कार्यकर्ता पालन पोषणको माध्यम बनाइएको घटना प्रति नेपाली कांग्रेस अर्जुनधारा नगरसमिति गम्भिर आपत्ति प्रकट गर्दै सार्वजनिक सम्पत्तिलाई आम उपभोक्ताको हितमा खर्चन समेत सम्पूर्णमा हार्दिक अपिल गर्दछौं ।

हाडजोर्नी तथा नशाका समस्याहरूको बिना अप्रेसन सफल उपचार। सफलतापूर्वक उपचार हुने समस्याहरू। डा. गार्थन कम्मर दुब्जे डिस्क प्रोल्याप्स, हड्डी खिडिएको नशा च्यापिएको वाथ, आर्थराइटिस, घुडा, जोर्नी दुब्जे, युरिक एसिड बढेको शरीरका विभिन्न अङ्ग भ्रमभ्रमाउने, पोल्ने, लाटो हुने। पाएल्स, पिनाय, ग्यास्ट्राइटिस, कब्जियत, टाउको दुब्जे, डिप्रेसन, अनिद्रा प्यारालाइसिस, शरीरको एक अङ्ग वा दुवै अङ्ग नचल्ने, मुख बाडिएको। सम्पर्क: स्पाक पूर्वाञ्चल अस्पताल प्रा.लि. कनकाई रोड (कनकाई कलेजसँगै) बितामोड (भापा) फोन: ०२३-५४०९२३, ९८५२६५०३३

पूर्ण टुङ्ग बिर्ता सीटी अस्पताल बिर्तामोडमा शारीरिक उपचार अर्थात् फिजियोथेरापी सेवा सुरु। औषधीको प्रयोग नगरी उपचार। बिना औषधि, बिना सुई, बिना चिरफार, हाड जोर्नीको दुखाई, हड्डी खिडिएको, हातखुट्टा नचल्ने, भ्रमभ्रमाउने, मुख बाडिएको, मस्तिष्कघात भई प्यारालाइसिस भएको, घाँटी अथवा ढाढको नशा चेपिई दुब्जे, भ्रमभ्रमाउने, थ्रसेनपण्डि जोर्नीहरू जाम भएको, हातखुट्टा चलाउँदा दुब्जे तथा असजिलो भएको, मांसपेशी कमजोर भई हातगोडा लुलो हुने आदि भएमा यस बिर्ता सीटी हस्पिटलको फिजियोथेरापी विभागमा सम्पर्क गरी चाँडोभन्दा चाँडो स्वास्थ्य लाभ लिनुहोस् । वैज्ञानिक ढङ्गले मालिस गर्ने, मांसपेशीहरू सेक्ने, हातखुट्टा चलाउने, व्यायाम गर्ने गरी तपाईंको शरीरलाई पुन: यथावत् पूर्ण सञ्चालनमा ल्याउन सकिने भएकाले यसका लागि अनुभवी र पारखी विशेषज्ञको विज्ञ सेवा प्राप्त गरी तन्दुरुस्त बन्नुहोस् । सदैव व्यायाम गरौं, सदैव स्वस्थ रहौं । पूर्ण टुङ्ग बिर्ता सीटी हस्पिटल बिर्तामोड, भापा । फोन: ०२३-५४४८२५५, ६८६२६८००००

बिर्ता (सेफ्टी तथा टल सफाई) बिर्तामोड, भापा। (पहाडी क्षेत्रमा पनि यो सेवा उपलब्ध छ ।) भूपाल बुढाथोकी ०२३-५४५४०२ ९८२५९२६७७ ९८२५९२६८०। पूर्वाञ्चलमै सबैभन्दा ठूलो ब्याकुम सिस्टमबाट सफाई गरिन्छ । सेफ्टी तथा टल सफाई गर्नु परेमा हामीलाई सम्भन्नुहोस् ।

सम्पादकीय

सम्पादकीय

पिसिआरको पीडा

कोभिड डेडिकेटेड अस्पतालका रूपमा निःशुल्क कोरोना परीक्षण गर्ने केन्द्र रहेको अस्पतालमा लामो लाइन हुन्छ परीक्षणको पालो कुर्नेहरूको । अवस्था कस्तो देखिन्छ भने बाहिरबाट उक्त लाइनमा मिसिन आउँदा कोरोना नभएको कुनै पनि मानिस त्यो लाइनमा बसेकै कारणले कोरोना संक्रमित हुन सक्छ । शुल्क तिरेर परीक्षण गर्न लाग्ने दुई हजार रुपैयाँको बन्दोबस्त गर्न नसकेर यो विपत् सहर लाइनमा लाग्नु उनीहरूको बाध्यता हो ।

सरकारले कोरोना परीक्षणका लागि सहज र सर्वसुलभ व्यवस्था गर्न सकेको भए यो कन्तबिजोग सहनुपर्ने थिएन । कोरोनाको पहिलो केस भेटिँदा नेपालमा कोरोना परीक्षणको व्यवस्थासमेत थिएन । पछिल्ला सात महिनामा सरकारले यसको बन्दोबस्त अलि विस्तार रूपमा गरेको छ। ४५ वटाभन्दा बढी प्रयोगशालामा यसको परिक्षण हुन्छ । निःशुल्क पनि छ र शुल्क तिरेर गर्न पाइने बन्दोबस्त पनि गरिएको छ । परिवारका लागि दश-आठ हजार खर्च गर्न कुनै समस्या नहुने मध्यम तथा उच्च वर्गका लागि सहरमा विकल्प धेरै छन् ।

तर, पेटभर खानै पनि पैसा नभएर कामको खोजीमा आउनेका लागि दुई हजार खर्च गर्नु पनि ठूलै कुरा हो । यही गरिखाने वर्गको हकमा सीमित विकल्प छन् भन्ने सरकारले बुझ्नपछं । जो यो भरी र वर्षामा रातविरात परीक्षणको पालो कुरिरहेका छन् । सरकारले चाहने हो भने सामान्य व्ययभार थपेर थप जनशक्तिको व्यवस्था गरी अहिले खाली रहेका टोलटोलका विद्यालयमा स्वाब संकलन केन्द्र बनाउन सक्छ र यस्तो भन्भन्ट र पीडासहितको प्रतीक्षाको लाम हटाउन सक्छ । तर, अहिलेसम्मको गति हेर्दा सरकार यो परीक्षणको व्ययभार व्यक्ति या परिवारलाई नै बोक्न लगाउने पक्षमा रहेको देखिन्छ । त्यही भएर ऊ निःशुल्क परीक्षणमा पहुँच घटाउँदै छ । यही भिड र ढिलाइका कारण संक्रमण फैलिने दर तीव्र हुने जोखिम बढेको छ ।

तिप्पु सुटेदी

हाम्रो सीमा सुरक्षा कहिल्यै पनि प्राथमिकताको विषय बनेन । राज्यले पनि खासै चिन्ता लिएन, नागरिकलाई पनि त्यति चामो भएन । एउटा निताम प्राविधिक अनि 'टेबल एजेन्डा'का रुपमा यसलाई सधै फाइलभित्रै सीमित राखियो । सीमा सुरक्षा मामिलामा दलहरू पनि कहिल्यै गम्भीर भएनन् । सीमा विवाद बेलाबखत राजनीतिक मुद्दाको रुपमा चर्किन र सेलाउने गरे पनि यसको सुरक्षा संवेदनशीलता बुझ्ने कोरिसस राजनीतिक तहबाट भएन । खाली सीमा मिचिएको विषयलाई राजनीतिक मुद्दाका रुपमा उठाउने र चुनौती फन्डाको रुपमा उपयोग गर्ने गरेको मात्र देखियो । सीमा विवादको वैज्ञानिक र दीगो समाधानका लागि राजनीतिक तहबाट वा कुटनीतिक स्तरबाट प्रभावकारी पहल हुन सकेन ।

हाम्रो सीमाको सुरक्षा संवेदनशीलतालाई भ्रम्काइदिने पछिल्ला दुई घटनालाई हेर्ौ । नेपाली भूमि मिचेर हुम्लाको नामखामा चिनिया पक्षले नौ वटा भवन बनाएको खुलासा भएपछि यही असोज ५ गते अनुगमनमा गएको प्रमुख जिल्ला अधिकारीसहितको टोलीलाई चिनिया पक्षले माइकबाटै 'हाम्रै भूमिमा बनाएको भन्दै फर्काइदिएको छ । फिर्तबाट 'रिपोर्ट' नआउँदै सरकारले हतारमा प्रतिक्रिया दिएर चिनियाँ दाबीलाई सदर गर्न खोजेको देखिन्छ । तर वास्तविकता त्यस्तो नहुन सक्छ । अर्कोतिर वर्षैदिख नेपाली भूमि कालापानीमा सुरक्षा पोस्ट राखेको भारतले त्यही क्षेत्रमा एकातर्फै रुपमा सडकको निर्माण सकाए 'लकडाउन' को मौका छोपदै वैशाखको अन्तिम हप्ता उद्घाटन समेत गर्‍यो । नेपाली भूमि लिपुलेक हुँदै चीनको मानसरोबार जाने त्यो सडक अहिले चालु छ । यी दुई प्रतिक्रामक प्रकरण मात्र हुन् । उत्तर र दक्षिण दुवैतिरको सीमामा यस्ता कैयन् घटना छन् तर सबै बाहिर आएका छैनन् ।

अलमल र औपचारिकता

सीमा सुरक्षा राष्ट्रिय सुरक्षाको एउटा महत्वपूर्ण अंग हो । तर यो विषय सधै ओभे्रलमा पच्यो वा पारियो । राष्ट्रिय सुरक्षा नीति २०७३ ले पनि सीमा सुरक्षा र सीमा अतिक्रमलाई राष्ट्रिय सुरक्षाको बाह्य चुनौती र खतराको रुपमा औल्याएको छ । सीमाको प्रभावकारी नियमन, व्यवस्थापन र नियन्त्रणमा जोड दिएको छ ।

धारणा

रु. १ खर्ब पनि भएको छैन । जबकि नेपालको आयात एक वर्षमा रु. ११ सय अर्ब अर्थात् ११ खर्ब नाघिसकेको छ । यसबाट के थाहा हुन्छ भने नेपालको भारतमा निर्यात ज्यादै कम छ र भारतबाट आयात नेपालको आयातको अत्यधिक ६५ प्रतिशत र निकासीमा भारतको हिस्सा करिब ५६ प्रतिशत रहेको छ ।

नेपालबाट भारतमा निर्यात हुँदै आएको वस्तुमा पाम आयल, सोयाबिन आयल, जिंक सिट, जुटका सामान, धागो, एमएस पाइप, प्लास्टिकका सामान, जुस, अलैंची, तार, आर्गुवेदिक औषधि, कपडा, युथपेट, जुता तथा चप्पल, छाला, घिउ आदि वस्तुहरू मुख्य छन् । त्यसैगरी भारतबाट आयात भएका मुख्य वस्तुहरूमा पेट्रोलियम पदार्थ, एमएस बिलेट, यन्त्र तथा पार्ट्स, रासायनिक मल, औषधि, विद्युतीय सामान, पाइप तथा पाइप फिटिङ्स, एमएस वायर, कृषि उपकरण, कपडा, सिमेन्ट आदि वस्तुहरू रहेका छन् । नेपालको भारतसँग आयात व्यापारमा निर्भरता बढ्दो प्रवृत्तिले नेपालले भारतमा निकासी बढाउने थप प्राथमिकतातर्फ ध्यान जानु आवश्यक छ । नेपालको बर्सिन बढ्दै गएको भारतसँगको व्यापारघाटालाई कम गर्ने उपायहरू अपनाउन जरुरी छ ।

स्मरण गराइन्छ कि नेपाल र भारतबीच छुट्टाछुट्टै द्विपक्षीय व्यापार, रेल तथा पारवहन सन्धिहरू रहेका छन् । नेपाल-भारत व्यापार सन्धिअनुसार नेपालमा उत्पादन भएका सबैजसो वस्तुमा भारतीय बजारमा भन्सारमुक्त प्रवेश सुविधा प्राप्त छ, तर ब्यावहारिक कठिनाइ विद्यमान देखिन्छ । नेपालको समुद्रपार देशसँग हुने सबैजसो व्यापार भारतको कोलकाता हलन्दिया र विशाखापटनम बन्दरगाहमार्फत नै हुने गरेको छ । नेपालको आयात-निर्यात ढुवानी आयतन विश्लेषण गर्दा नेपाल प्राकृतिक रूप नदीमार्फत जोडिएको कोलकाता बन्दरगाह नेपालको निर्यात ढुवानीलाई कायमै राख्दै नेपालको आयात ढुवानीका लागिमात्र विशाखापटनम प्रयोगमा ल्याउन भारतसँग अनुरोध गर्नुपर्ने देख्छु । नेपालको बज्रलादेशसँगको व्यापारलाई सहजीकरण गरी प्रवर्द्धन गर्न रोहनपुर-सिंहवाट रेल नाकालाई थप पारवहन मार्गका रूपमा सञ्चालनमा ल्याउन नेपाल-भारतबीच हुने एलओई तयार छ भनिएको निकै भयो, तर यो व्यवहारमा छैन । तर भारत र बंगलादेशले नेपाललाई यो रेल मार्ग दिने निश्चित गरेका छन् । साथै नेपालको बंगलादेशसँग छुट्टै पारवहन सम्झौता भएको धेरै वर्ष गइसकेको छ । तैपनि नेपालको निकासी बढ्न सकेको छैन । नेपालको अर्को मुख्य व्यापारिक आयातकर्ता चीन रहँदै आएको छ । आ.व. २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म नेपालको कुल निर्यातमा चीनको अंश १.४ देखि ३.१ प्रतिशतसम्म सीमित छ । तर, नेपालको कुल आयातमा उल्टिखिन्त पाँच वर्षमा चीनको सहभागिता ८ देखि १२ प्रतिशतसम्म रहेको छ । चीनमा आव २००६-०७ मा रु. १.२ अर्बको निर्यात भएकोमा आव २०१०-११ मा करिब रु. ९३ करोड मात्र निर्यात भई चीनतर्फको निर्यात बढ्न सकेको छैन । नेपालको चीनबाट आयातको २००६-०७ मा रु. १७ अर्ब रुपैयाँ भएकोमा आव २०१०-११ मा आयात ४७ अर्ब पुगेको छ भने चीनसँगको व्यापारघाटा ४६ अर्ब भएको छ । नेपालबाट चीनमा निर्यात भएका वस्तुहरूमा तामा तथा तामाका वस्तुहरू, वनस्पति घिउ तथा तेल, चाउचाउ, हस्तकलाका सामग्री, जडीबुटीहरू मुख्य छन् । नेपालमा चीनबाट आयात भएका वस्तुमा दूरसञ्चारका उपकरण, विद्युतीय तथा मेसिनरी उपकरण, लताकपडा, प्लास्टिक, फलाम तथा फलामका वस्तुहरू रहेका थिए ।

तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ अर्थात् ६ वर्षको अवधिमा नेपालको निकासी अर्ब रु.मा क्रमशः ७४, ७७, ९१, ८६, ७१ र ७३ रहन गएको छ । यसरी हेर्दा निकासी वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ अर्थात् ६ वर्षको अवधिमा नेपालको निकासी अर्ब रु.मा क्रमशः ७४, ७७, ९१, ८६, ७१ र ७३ रहन गएको छ । यसरी हेर्दा निकासी वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ अर्थात् ६ वर्षको अवधिमा नेपालको निकासी अर्ब रु.मा क्रमशः ७४, ७७, ९१, ८६, ७१ र ७३ रहन गएको छ । यसरी हेर्दा निकासी वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ अर्थात् ६ वर्षको अवधिमा नेपालको निकासी अर्ब रु.मा क्रमशः ७४, ७७, ९१, ८६, ७१ र ७३ रहन गएको छ । यसरी हेर्दा निकासी वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ अर्थात् ६ वर्षको अवधिमा नेपालको निकासी अर्ब रु.मा क्रमशः ७४, ७७, ९१, ८६, ७१ र ७३ रहन गएको छ । यसरी हेर्दा निकासी वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

नयाँ नक्सा र पंचिालो भूपरिवेश

को भारततर्फ दक्षिण, पूर्व र पश्चिममा फैलिएको १,७५१ किलोमिटर लामो खुल्लामा २१ मुख्य र ४४ सहायक गरी डेढसय भन्दा बढी नाका अस्तित्वमा छन् । त्यसैगरी उत्तरतर्फ चीनसँगको १,४१४ किलोमिटर लामो सीमामा सातावटा मुख्य नाका प्रचलनमा छन् ।

उत्तरीर कठिन भूगोल र कम पहुँच भएकोले खासै सीमा समस्या बाहिर आएको छैन । तर उत्तर टोका पनि समस्यामुक्त छैन भन्ने संकेत पछिल्लो नाम्खा प्रकरणले दिएको छ । दक्षिणीरत वर्षैदिख सीमा विवाद बलिभैँदै आएको छ । कालापानी सुस्तासहित बीसभन्दा बढी जिल्लाका सतरीभन्दा बढी स्थानमा सीमा विवाद छ । नयाँ नक्सा जारी भएपछि सीमा विवादले अलि जटिल मोड लिएको हो । भारतले सीमामा सुरक्षा सरोकार र सतर्कता ह्वातै बढाएको छ । नयाँ नक्सा जारी भएपछिको भारतसँगको असहज सम्बन्ध, भारत र चीनबीचको तनावसँगै उत्पन्न भूराजनीतिक तरंगले सीमा सुरक्षाको चुनौतीलाई थप पेचिलो बनाएको छ । कोरोना महामारी नियन्त्रणको रणनीति, आतंककारी गिरोहको अन्तर्राष्ट्रिय संजाल, धार्मिक तथा सांस्कृतिक उपनिवेशको दबाव र द्वन्द्वका कारण पनि सीमा सुरक्षा संवेदनशील बन्दै गएको छ ।

चौरीर फैलिएको खुला सीमालाई पुर्ै सिल वा तारबार गर्न संभव छैन । अहिलेको डिजिटल युगमा त्यो परम्परागत सोच र रणनीति व्यवहारिक पनि हुँदैन । तर खुला सीमाको व्यवस्थित नियमन र सुरक्षा निगरानी आवश्यक छ । यसले सीमामा हुने घुसपैठ तथा अपराधिक गतिविधि मात्रै नियन्त्रण हुने होइन, राष्ट्रिय सुरक्षालाई थप सुदृढ तुल्याउन पनि मद्दत पुग्छ ।

धारणा

रु. १ खर्ब पनि भएको छैन । जबकि नेपालको आयात एक वर्षमा रु. ११ सय अर्ब अर्थात् ११ खर्ब नाघिसकेको छ । यसबाट के थाहा हुन्छ भने नेपालको भारतमा निर्यात ज्यादै कम छ र भारतबाट आयात नेपालको आयातको अत्यधिक ६५ प्रतिशत र निकासीमा भारतको हिस्सा करिब ५६ प्रतिशत रहेको छ ।

नेपालको वैदेशिक व्यापारको स्थिति

रु. १ खर्ब पनि भएको छैन । जबकि नेपालको आयात एक वर्षमा रु. ११ सय अर्ब अर्थात् ११ खर्ब नाघिसकेको छ । यसबाट के थाहा हुन्छ भने नेपालको भारतमा निर्यात ज्यादै कम छ र भारतबाट आयात नेपालको आयातको अत्यधिक ६५ प्रतिशत र निकासीमा भारतको हिस्सा करिब ५६ प्रतिशत रहेको छ ।

नेपालबाट भारतमा निर्यात हुँदै आएको वस्तुमा पाम आयल, सोयाबिन आयल, जिंक सिट, जुटका सामान, धागो, एमएस पाइप, प्लास्टिकका सामान, जुस, अलैंची, तार, आर्गुवेदिक औषधि, कपडा, युथपेट, जुता तथा चप्पल, छाला, घिउ आदि वस्तुहरू मुख्य छन् । त्यसैगरी भारतबाट आयात भएका मुख्य वस्तुहरूमा पेट्रोलियम पदार्थ, एमएस बिलेट, यन्त्र तथा पार्ट्स, रासायनिक मल, औषधि, विद्युतीय सामान, पाइप तथा पाइप फिटिङ्स, एमएस वायर, कृषि उपकरण, कपडा, सिमेन्ट आदि वस्तुहरू रहेका छन् । नेपालको भारतसँग आयात व्यापारमा निर्भरता बढ्दो प्रवृत्तिले नेपालले भारतमा निकासी बढाउने थप प्राथमिकतातर्फ ध्यान जानु आवश्यक छ । नेपालको बर्सिन बढ्दै गएको भारतसँगको व्यापारघाटालाई कम गर्ने उपायहरू अपनाउन जरुरी छ ।

स्मरण गराइन्छ कि नेपाल र भारतबीच छुट्टाछुट्टै द्विपक्षीय व्यापार, रेल तथा पारवहन सन्धिहरू रहेका छन् । नेपाल-भारत व्यापार सन्धिअनुसार नेपालमा उत्पादन भएका सबैजसो वस्तुमा भारतीय बजारमा भन्सारमुक्त प्रवेश सुविधा प्राप्त छ, तर ब्यावहारिक कठिनाइ विद्यमान देखिन्छ । नेपालको समुद्रपार देशसँग हुने सबैजसो व्यापार भारतको कोलकाता हलन्दिया र विशाखापटनम बन्दरगाहमार्फत नै हुने गरेको छ । नेपालको आयात-निर्यात ढुवानी आयतन विश्लेषण गर्दा नेपाल प्राकृतिक रूप नदीमार्फत जोडिएको कोलकाता बन्दरगाह नेपालको निर्यात ढुवानीलाई कायमै राख्दै नेपालको आयात ढुवानीका लागिमात्र विशाखापटनम प्रयोगमा ल्याउन भारतसँग अनुरोध गर्नुपर्ने देख्छु ।

नेपालको बज्रलादेशसँगको व्यापारलाई सहजीकरण गरी प्रवर्द्धन गर्न रोहनपुर-सिंहवाट रेल नाकालाई थप पारवहन मार्गका रूपमा सञ्चालनमा ल्याउन नेपाल-भारतबीच हुने एलओई तयार छ भनिएको निकै भयो, तर यो व्यवहारमा छैन । तर भारत र बंगलादेशले नेपाललाई यो रेल मार्ग दिने निश्चित गरेका छन् । साथै नेपालको बंगलादेशसँग छुट्टै पारवहन सम्झौता भएको धेरै वर्ष गइसकेको छ । तैपनि नेपालको निकासी बढ्न सकेको छैन । नेपालको अर्को मुख्य व्यापारिक आयातकर्ता चीन रहँदै आएको छ । आ.व. २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म नेपालको कुल निर्यातमा चीनको अंश १.४ देखि ३.१ प्रतिशतसम्म सीमित छ । तर, नेपालको कुल आयातमा उल्टिखिन्त पाँच वर्षमा चीनको सहभागिता ८ देखि १२ प्रतिशतसम्म रहेको छ । चीनमा आव २००६-०७ मा रु. १.२ अर्बको निर्यात भएकोमा आव २०१०-११ मा करिब रु. ९३ करोड मात्र निर्यात भई चीनतर्फको निर्यात बढ्न सकेको छैन । नेपालको चीनबाट आयातको २००६-०७ मा रु. १७ अर्ब रुपैयाँ भएकोमा आव २०१०-११ मा आयात ४७ अर्ब पुगेको छ भने चीनसँगको व्यापारघाटा ४६ अर्ब भएको छ । नेपालबाट चीनमा निर्यात भएका वस्तुहरूमा तामा तथा तामाका वस्तुहरू, वनस्पति घिउ तथा तेल, चाउचाउ, हस्तकलाका सामग्री, जडीबुटीहरू मुख्य छन् । नेपालमा चीनबाट आयात भएका वस्तुमा दूरसञ्चारका उपकरण, विद्युतीय तथा मेसिनरी उपकरण, लताकपडा, प्लास्टिक, फलाम तथा फलामका वस्तुहरू रहेका थिए ।

तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ सम्म नेपालबाट चीनतर्फ निकासी रु. अर्बमा क्रमशः ११, २५, ३३, २६, २५ र २ अर्ब रहेको छ । नेपालको निकासीमा सन् २०१६-१७ मा

वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ अर्थात् ६ वर्षको अवधिमा नेपालको निकासी अर्ब रु.मा क्रमशः ७४, ७७, ९१, ८६, ७१ र ७३ रहन गएको छ । यसरी हेर्दा निकासी वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ अर्थात् ६ वर्षको अवधिमा नेपालको निकासी अर्ब रु.मा क्रमशः ७४, ७७, ९१, ८६, ७१ र ७३ रहन गएको छ । यसरी हेर्दा निकासी वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

तर आब सन् २०११-१२ देखि २०१६-१७ अर्थात् ६ वर्षको अवधिमा नेपालको निकासी अर्ब रु.मा क्रमशः ७४, ७७, ९१, ८६, ७१ र ७३ रहन गएको छ । यसरी हेर्दा निकासी वर्षअघिदेखि मुख्य साभेदारीका रूपमा रहँदै आएको छ । विगत पाँच वर्षको अर्थात् आव सन् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्मको अवधिमा नेपालको कुल निर्यातमा भारतको हिस्सा ६४ देखि ७१ प्रतिशतसम्म र नेपालको कुल आयातमा भारतको हिस्सा ५९ देखि ६५ प्रतिशतसम्म रहेको छ । भारतसँग आव २००६-०७ मा रु. ७४ अर्ब व्यापारघाटा रहेकोमा हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढी आव २०१०-११ मा रु. २ खर्ब १६ अर्ब पुगेको छ । यसरी पाँच वर्षको अवधिमा अर्थात् २००६-०७ देखि २०१०-११ सम्म भारतसँग निर्यात २.७ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भई आयात १ सय २४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यस हिसाबले व्यापारघाटा १ सय ९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

प्रतिदिन

उद्देश्यले समय-समयमा विभिन्न नीतिगत तथा संस्थागत सुधारका प्रयासहरूलाई अघि बढाउँदै लिएएको छ । यस क्रममा नेपालको विश्व व्यापार संगठनमा प्रवेश, साफ्टा र बिमस्टेकजस्ता क्षेत्रीय व्यापार प्रणालीहरूसँगको आबद्धतासमेतले आएको परिवर्तनलाई समेट्न वाणिज्य नीति, २०६५ पछि २०१२ कार्यान्वयनमा आएको छ र रणनीति, २०७३ ले निकासी प्रवर्द्धन गरिआएको छ । । यससहित प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन तथा बजार संरक्षण, वित्तीय कारोबार, कम्पनी सञ्चालन, भन्सारसम्बन्धित नयाँ ऐन तथा नियमावलीहरू जारी भई कार्यान्वयनमा छन् । २०७३, ०७४ र ०७५ सालमा अनगिन्ती ऐनहरू बने र २०७६ सालमा त नीतिहरू पनि परिमार्जन गरिए ।

विभिन्न नीतिगत तथा संरचनागत सुधारपश्चात् नेपालको वैदेशिक व्यापारमा आयातको तुलनामा निर्यात कम भई हर्षवर्ष व्यापारघाटा बढ्दै गएको र यसले शोधानन्तर स्थितिमा समेत प्रतिकूलता भएको छ ।

नेपालमा व्यापारका लागि सहयोग परिचालन सन् १९९० को दशकदेखि सुरु भए तापनि सन् २००५ मा हङकङमा सम्पन्न विश्व व्यापार संगठनको बैठकको निर्णयपश्चात् यसलाई व्यवस्थित गर्ने प्रयास भएको पाइन्छ ।

एनटीआईएस, २०१० सहित रणनीति, २०७३ का प्रावधान कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा जर्मन संस्था जीआईजेडबाट डब्ल्यूटीओ प्रतिबद्धताप्रति र अमेरिका सहयोग संस्थाबाट एकीकृत रणनीतिक कार्यान्वयनका लागि सहयोगका विभिन्न कार्यक्रम सुरु भइसकेका छन् । डीएफआईडी र इसीले एनआईटीएस, २०१० र २०७३ सालको कार्यान्वयनका लागि सहयोग गर्ने व्यक्त गरिएका छन् । दीर्घकालीन रूपमा नेपालको व्यापारका लागि सहायता परिचालनका लागि क्षेत्रगत अवधारणको कार्यान्वयनमा छ ।

नेपाल-भारतबीच सन् २०१६ भएको नयाँ वाणिज्य सन्धि तथा अन्धिकृत व्यापार नियन्त्रण सहयोग सम्झौताले भार तसँगको व्यापारलाई सहजीकरण गर्न सहयोग पुगेको छ । व्यापारको संस्थागत विकासका लागि पहिलेको नीतिका बोर्ड अपर ट्रेड, तयारी पोसाक निर्यात प्रवर्द्धन समिति, उच्च निर्देशक समिति, राष्ट्रिय कार्यान्वयन एकाइ र नेपाल र भारत र चीन, अमेरिकाबीच छुट्टाछुट्टै अन्तरसरकारी समिति कार्यात छन् । व्यापार नीति, २०७२ र रणनीति, २०७३ आएपछि माथि उल्लेख गरिएका संस्थागत प्रयास कता गए । नेपालमा ध्यान दिनुपर्ने अन्तर्राष्ट्रिय समस्यामा अधिकशश निर्यातियोग्य वस्तुहरू आयातित कच्चा पदार्थमा र न्यूनतम मूल्य अभिवर्द्धिमा आधारित छन् । निर्यातियोग्य कृषि क्षेत्रका वस्तुहरूका व्यावसायिक उत्पादन हुन नसक्नु अर्को समस्या रहेको छ । अरू अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका समस्याहरूमा लगानी एवम् व्यापारमैत्री वातावरणको कमी, निकासीजन्य उद्योगहरूलाई उत्पादनमूलक अन्य आर्थिक क्षेत्रहरूसँग एकीकृत गर्न नसक्नु, आपूर्तिजन्य कठिनाइहरू विद्यमान रहनु, प्रमुख निकासीयोग्य वस्तुहरूको गुणस्तरमा कमी, असहज श्रम सम्बन्ध, ऊर्जा संकटले उत्पादन लागतमा बढी आदि मुख्य छन् । अरू समस्यामा उत्पादक तथा निर्यातकर्ताहरूलाई अन्तर्राष्ट्रिय ट्रेडमार्केको उपयोगतर्फ परिचालन गर्न नसक्नु, गुणस्तरमा प्रमाणीकरण र सोसम्बन्धी आधारभूत प्रयोगशाला, कानुन र जनशक्तिको कमी, तुलनात्मक लाभका विशिष्ट क्षेत्रहरूमा प्रतिस्पर्धात्मक लाभको विकास गर्न अत्यावश्यक लगानी हुन नसक्नु र छिमेकी देशहरूसँग पारवहन प्रक्रियाजन्य कठिनाइका कारण निर्यातजन्य वस्तुको कारोबार लागत उच्च रहेको छ । *(लेखक व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रका पूर्व नायब कार्यकारी निदेशक हुन् । डा. रेग्मी निकासी व्यवस्थापनमा विद्यावारिधिप्राप्त जानका हुन् ।)*

सीमा सुरक्षा : अलमल र चुनौती

उपरिथित नरहेका दार्जुलाको छाडेरजस्ता विकट नाकामा पहिले वैैनिकजसो भारतीय फौजको हेलिकोप्टरले गस्ती गरेर त्यहाँका स्थानीयलाई मनोवैज्ञानिक त्रास दिने काम हुन्थ्यो । अहिले त्यो रोकिएको छ । यो बीचमा भारतीय पक्षबाट जबरजस्ती र तनावका थुप्रै घ

एसिड छ्यापे १० वर्ष कैद र १० लाख जरिवाना

भापा (प्रस) । सरकारले तेजाव (एसिड) सम्बन्धी कसुर नियन्त्रण गर्न अध्यादेशमार्फत नयाँ कानून ल्याउने तयारी गरेको छ । बिहीबार बसेको मन्त्रपरिषद बैठकले तेजावसम्बन्धी अध्यादेश पारित गर्दै राष्ट्रपति समक्ष सिफारिस गर्ने निर्णय गरिसकेको छ ।

अध्यादेशमा पहिलेभन्दा कडा प्रावधान समेटिएको छ । अब तेजाव फ्याँकी, छर्किई, खन्याई वा प्रयोग गरी वा सेवन गराई अन्नभन्ने तुल्याएमा र शारीरिक क्षति पुऱ्याएमा २० वर्षसम्म कैद सजाय र १० लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना निर्धारण गरिएको छ । फौजदारी अपराध संहिताको दफा १९२ र १९३ संशोधन गरी तेजावजस्ता घातक रसायन छ्यापी दुवै आँखा जले, दृष्टि गुमेमा, दुवै कान जली क्षति भई सुन्ने शक्ति

नष्ट भए वा कानको जाली क्षति भई काम नलान्ने भएमा, अनुहार पूर्णरूपमा जलेमा, वक्षस्थल (स्तन), यौनाङ्ग आदि जलेर क्षति भए बीस वर्षसम्म कैद र १० लाख रुपैयाँ जरिवाना निर्धारण गरिएको छ । यो सजाय एक दिन पनि माफी-मिनाहा नहुने र पूरै अवधि जेल बस्नुपर्ने प्रावधान राखिएको छ ।

संशोधित संहितामा तेजाव प्रयोग गरेर एउटा आँखा, एउटा कान, जले, क्षति पुगे, अनुहार कुरूप भए, एउटा स्तन जले दुवै हात जली काम नलान्ने भएमा, गोडा पूर्णरूपमा जलेर काम नलान्ने भएमा, टाउकाको कुनै भाग, मेरुदण्ड जलेमा सात देखि दश वर्ष कैद सात लाखदेखि दश लाखसम्म जरिवाना निर्धारण गरिएको छ । त्यस्तै तेजाव छ्यापेर शरीरको कुनै अङ्गमा गति भएमा कसुरको प्रकृतिअनुसार पाँचदेखि दश वर्षसम्म कैद र एक लाखदेखि

पाँच लाख जरिवाना निर्धारण गरिएको छ । प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले विशेष निर्देशन दिएपछि कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयले मस्यौदा गरेर ऐन बनाएको हो । गत २५ भदौमा प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारमा एसिड आक्रमणका पीडितसँग सामूहिक छलफलका क्रममा प्रधानमन्त्री ओलीले कडाभन्दा कडा कानून बनाएर १५ दिनभित्र मन्त्रपरिषदमा पेश गर्ने निर्देशन दिएका थिए ।

काँग्रेस र राप्रपा परित्याग गरी नेकपामा प्रवेश

हल्दीबारी (प्रस) । हल्दीबारीमा नेपाली काँग्रेस र राप्रपा परित्याग गरी करिव ३०० जना युवा नेकपामा प्रवेश गरेका छन् । नेकपामा प्रवेश गर्नेहरूमा हल्दीबारी-४ निवासी कबड्डीका राष्ट्रिय खेलाडी अमृत मेचे सहित १०० जना, हल्दीबारी-२ का कबड्डीका राष्ट्रिय खेलाडी खड्ग राजवंशीसहित १०० जना, हल्दीबारी-४ का फुटबल खेलाडी सन्तोष मादेनसहित ५० जना र हल्दीबारी-३ का सामाजिक

अभियन्ता आभषेक खतिवडा र बिजय मेचेसहित ५० जना युवा आज औपचारिक रूपमा नेकपामा प्रवेश गरेका हुन् । नवप्रवेशीहरूलाई नेकपा भापा जिल्ला कमिटी सदस्य एवम् क्षेत्र न.३ 'ख' का सचिव नरेस चुडाल, नेकपा हल्दीबारी इन्चार्ज धर्म शिवाकोटी, जिल्ला कमिटी सदस्य एवम् हल्दीबारी गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष डम्बर गिरी, जिल्ला सल्लाहकार सदस्य एवम् तत्कालीन हल्दीबारी गाविस

अध्यक्ष मोहनचन्द्र रेग्मी लगायतले टीका र खादा लगाइदिएर स्वागत गरेका थिए । कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै नेकपा भापाका सदस्य एवम् हल्दीबारी गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष डम्बर गिरीले नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी कस्तो हो भन्ने कुरा अहिले हल्दीबारीमा भइरहेका विकासका कामहरूले प्रष्ट पारेको बताए । उनले हल्दीबारीमा नेकपाको अगुवाइमा भइरहेका विकासका गतिविधिबाट तर्सिएर काँग्रेस र राप्रपा कुप्रचारमा उत्रिएको आरोप लगाए । उनले नेकपाले नवप्रवेशी सबै युवाहरूलाई योग्यता र क्षमताको आधारमा व्यवस्थापन गर्ने आश्वासन दिए । नेकपा हल्दीबारी-३ का इन्चार्ज विष्णुप्रसाद ओलीको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रमको संचालन नेकपा भापा जिल्ला प्रचार तथा प्रकाशन विभागका सदस्य सागर पोर्तेलले गरेका थिए भने नेकपा हल्दीबारीका कार्यालय सदस्य महेशलाल मेचेले स्वागत मन्तव्य राखेका थिए ।

व्यापार घाटाभन्दा साढे १६ अर्ब बढी भित्रियो रेमिट्यान्स

भापा (प्रस) । चालु आर्थिक वर्षको पहिलो महिनामा रेमिट्यान्समा उच्च वृद्धि भएको छ । राष्ट्र बैंकले सार्वजनिक गरेको साउन महिनाको वित्तीय स्थितिअनुसार रेमिट्यान्स आप्रवाह २३ प्रतिशतले वृद्धि भई ९२ अर्ब ७१ करोड पुगेको छ । साउन महिनामा भित्रिएको रेमिट्यान्स सोही अवधिमा मुलुकको व्यापार घाटाभन्दा १६ अर्ब ५२ करोड बढी हो । भित्रिएको रेमिट्यान्स कुल आयात बस्तुको मूल्यभन्दा ६ अर्ब ९० करोड बढी हो । रेमिट्यान्समा साउनमा उल्लेख्य वृद्धि देखिनुमा ४-५ वटा कारण रहेको बताउँछन् राष्ट्र बैंकका प्रवक्ता डा. गुणाकर भट्ट ।

पछिल्लो समय विश्वव्यापी रूपमै रेमिट्यान्सको अवस्था सुधार हुँदै गएको र त्यसको प्रभाव नेपालमा पनि परेको उनले बताए । रेमिट्यान्स आउने मुख्य देशहरूमा निर्माण क्षेत्र चलायमान हुँदै जान थालेको र त्यसले रेमिट्यान्समा प्रभाव पार्नु अर्को कारण रहेको उनले

औल्याए । 'त्यति मात्रै होइन, औपचारिक माध्यमबाट आउने रकमको प्रवाह बढ्दा पनि रेमिट्यान्समा सकारात्मक प्रभाव देखिएको हो, बैंकिङ प्रणालीबाट आउने रेमिट्यान्स बढेको छ' भन्ने भने । चेत, वैशाखतिर रोकिएको रेमिट्यान्स साउनमा थपिँदा पनि त्यसको असर अहिले देखिएको उनले बताए । विदेशमा रोकिएकाहरू साउनमा फर्केर आउँदा पनि रेमिट्यान्स ल्याएकाले त्यसको पनि केही असर देखिएको उनले बताए ।

चालु आर्थिक वर्षको पहिलो महिनामा व्यापार घाटा ७६ अर्ब १९ करोड रुपैयाँमा सीमित भएको छ । समीक्षा अवधिमा व्यापार घाटा घाटा २२ प्रतिशतले घटेको राष्ट्र बैंकले जनाएको छ । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो घाटा १३.९ प्रतिशतले हास आएको थियो । यस महिनामा कुल वस्तु आयात १९.६

प्रतिशतले घटेर ८५ अर्ब ८१ करोड कायम भएको छ । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो आयात ११.५ प्रतिशतले घटेको थियो । वस्तुगत आधारमा चामल, दूधसंचारका उपकरण तथा पार्टिपुर्जा, कच्चा सोयाबिन तेल, कोइला, खाने तेल लगायतका वस्तुको आयात बढेको छ भने पेट्रोलियम पदार्थ, यातायातका साधन तथा पार्टिपुर्जा, अन्य मेसिनरी तथा पार्टिपुर्जा, एम.एस. बिलेट, हटरोल सीट लगायतका वस्तुको आयात घटेको छ । कुल वस्तु निर्यात ८.९ प्रतिशतले वृद्धि भई ९ अर्ब ६२ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो निर्यात २७.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । वस्तुगत आधारमा पश्मिना, ऊनी गलैँचा, आयुर्वेदिक औषधि, जडिबुटी, जुटका सामान लगायतका वस्तुको निर्यात बढेको छ भने पाम तेल, जुस, अलैँची, पोलिस्टर यार्न तथा अन्य धागो, जस्तापाता लगायतका वस्तुको निर्यात घटेको छ ।

बितामोड नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, भापा प्रदेश नं १ नेपाल ।

बितामोड नगरपालिकाको अनुरोध

आदरणीय सम्पूर्ण नगरबासी दाजुभाइ तथा विदी बहिनीहरू...
अहिले हाम्रो जनजीवनमा कोरोना महामारीले नराम्रो असर पार्ने गरी समस्या बढिरहेको यहाँहरूलाई बिदितै छ । यस विषयमा परिस्थितिमा पनि नगरपालिकाको जनशक्ति नगरबासीको स्वास्थ्य लगायत अन्य आवश्यकता पूरा गर्न अहोरात्र खटिइरहेको छ । कोभिड १९ को प्रकोपको न्यूनिकरणका लागि नगरका स्वास्थ्यकर्मी दिनरात नभनी लागिरहेका छन् । जसका कारण बितामोड अरु पीलकाको तुलनामा केही सुरक्षित र कम जोखिममा रहेको छ । नगरले कोरोना प्रभावितहरूका लागि क्वारेन्टाइन, आइसोलेसन र होम आइसोलेसनका प्रवन्ध गरेको छ । यतिबेला मुलुकका मुख्य सहरहरू र ग्रामीण बस्तीहरू पनि यसको प्रकोपबाट सुरक्षित छैनन् । यो प्रकोपबाट मुक्त रहन केवल सरकारी पहल र प्रयत्नबाट मात्र सम्भव छैन । स्थानीय तहहरूले त जनशक्तिको परिचालन गरेर समस्या बढ्न नदिने प्रयत्न गर्ने हो, त्यो गरिरहेकै छन् । तर, जनता जागरूक भएपनि भने केही पनि गर्न सम्भव छैन । हामी जो केही पनि यो संक्रमणको जोखिममा छौं भन्ने कुरा कसैले पनि भुल्नु हुँदैन । खासगरी बितामोड एउटा ब्याबसायिक क्षेत्र भएका कारण आफ्नो पसल, ब्यबसाय र उद्योग संचालन गर्दा स्वास्थ्य सचेतना अपनाएर गरेमा संक्रमण नबढ्ने र समुदायमा पुगेको रोगलाई नियन्त्रण गर्न सहज हुनेछ । अझ समुदायस्तरमा पुगेको संक्रमणलाई रोकथाम गर्न समुदाय नै बढी चनाखो हुन जरुरी हुन्छ ।

तसर्थ,
-अत्यावश्यक काम बाहेक घरबाट बाहिर ननिस्कौं
-माक्सको अनिवार्य प्रयोग गरौं, हात सफा राखौं
-टोल, समाज सफा राखौं, जथाभावी फोहर मैला नगरौं
-नाजिकिरहेको चाडबाडमा अनावश्यक भिडभाड नगरौं
-आफ्नो परिवार बाहेक अरु धेरै अनावश्यक मानिसहरूसँग संगत नगरौं
-गाउँ, टोलमा देखापरेका विरामीहरूतिर नराम्रो ब्यबहार नगरौं
-कहाँ कतै संक्रमणको जोखिम देखिएमा तत्कालै स्वास्थ्यकर्मीलाई सूचना दिऔं ।
-आफू पनि बचाव र अरुलाई पनि बचाऔं ।

धुबकुमार शिवाकोटी
नगरप्रमुख
बितामोड नगरपालिका, बितामोड (भापा)

कुलमानको पक्षमा बितामोडमा प्रदर्शन

बितामोड (प्रस) । भापाको बितामोडमा नेपाल विद्युत प्राधिकरणका पूर्व कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङलाई पुनः नियुक्ति गर्नुपर्ने माग गर्दै प्रदर्शन भएको छ ।

गर्दै मुक्ति चोकमा पुगेर कोण सभामा परिणत भएको सभामा बोल्दै सामाजिक अभियन्ता नारायण कडरियाले कुलमान ब्याक मात्र नभएर उज्यालोको पर्याय भएको बताए । उनले

खोजेकोले युवाहरू सडकमा उत्रनुपरेको बताए । कुलमानलाई पुनःनियुक्ति नगरे सारा जनता सडकमा उत्रिएर वर्तमान सत्ताविरुद्ध जनता सडकमा उत्रिने उनले चेतावनी दिए । त्यस्तै रंगकर्मी प्रकाश दाहालले जनताको आवाजलाई वर्तमान सरकारले मजाक बनाएको आरोप लगाए । कलाकारलाई प्रयोग गरेर जनताको आवाजलाई गीत संगीतमार्फत आन्दोलन गरेपनि तिने गरिब जनताविरुद्ध सत्तामा पुगेर भेदभाव गरेको भन्दै अब जनता चुप लागेर नबस्ने चेतावनी दिए । सभालाई सम्बोधन गर्दै सञ्चारकर्मी पार्वती तामाङले बिद्युत प्राधिकरणमा कुलमानको विकल्प खोज्ने बेला नभएको भन्दै पुनः नियुक्तिको माग गरिन् । कार्यक्रममा कुलमान तिम्रो कर्मले छाती फुल्छ गर्वले, लोडसेडिङ गर्न पाइँदैन, उज्यालो नेपाल चाहिन्छ लगायतका प्ले कार्ड बोकेर प्रदर्शन गरिएको थियो ।

नेविसंघले पनि गयो प्रदर्शन

बितामोड (प्रस) । नेपाल विद्यार्थी संघ भापाले बितामोडमा विरोध प्रदर्शन गरेको छ । बितामोड नगर समितिले संयोजन गरेको विरोध प्रदर्शनमा सरकारको गलत कदमको विरोध गरेका छन् । प्लेकार्ड र ब्यानरसहित भेला भएका विद्यार्थीले सरकारविरुद्ध चर्का नारा लगाएका थिए । नेविसंघले 'पाठ्यक्रम विकास बोर्डलाई दिइएको निर्देशन फिर्ता गर , कुलमान घिसिङलाई पुनः नियुक्ति,

डा. गोविन्द केसीको जीवन रक्षा, हुम्लाको लाप्चा क्षेत्रमा भएको चिनियाँ अतिक्रमण बन्द गर, चिनियाँ हस्तक्षेप बन्द गर' जस्ता माग गरेको छ । विद्यार्थीले ओली सरकार गैरिजम्मेवार भएको टिप्पणी गरे । विरोध प्रदर्शनपछिको संक्षिप्त कोणसभालाई नेविसंघका निवर्तमान केन्द्रीय सदस्य प्रवक्ता सञ्जय निरौलालगायतले बोलेको नेविसंघ भापा सभापति राजेन्द्र उप्रेतीले बताए । विरोध प्रदर्शनमा विद्यार्थी नेताहरू याम भुजेल, सञ्जय राई, योगेन थापा, रमेश शर्मा, विशाल सिटौला, दिपेन धिमाल, बिकी चौधरीलगायतको सहभागिता थियो ।

प्रतिदिन वर्गीकृत विज्ञापन

विवाह कार्ड
स्टाम्प साथै अन्य छपाई सत्रबन्धी सत्रपूर्ण काम गर्नु परेमा सत्रकैवलुस न्यू के.के. प्रिन्टर्स
बितामोड कृषिकोष बजार ९८५२६७९०२९, ९८०२६७९०२९ ९८४२८८९०२९

अब मेसिनबाट घरको भ्याल तथा टोकाको बुट्टा
PALcreation
bhadrapur road, bitlamode 023-590580, 9852671580

INDESIGN BTM
Think Creative
ADVERTISEMENT DESIGN
LOGO | POSTER
BOOK | COVER | BROCHURE
BIRTAMOD | 9807909546

3D BOARD
-2D Board
-Flex Print
-Sticker
Decoration
बिचित्र डिजाईन
दमक-६, पलेटी रेष्टुरेन्टसँगै ९८६२९०८९९४, ९८९०७९६९६

हरि ओम (UPVC) उद्योग
आवास, होटल, अस्पताल र विद्यालयका लागि अति उपयुक्त (UPVC) का भ्याल, टोका पार्टेशन, स्किङ, फ्लोर सिलिङ, रिटल, रेलिङ लगायत सम्पूर्ण कामका लागि सधै सम्मन्वहीस ।
बितामोड-१, भापा ०२३-५४२४६९/९८८४२४६९/५९४

तपाईंकोमा प्रतिदिन आउन ?
नआएमा सम्पर्क गर्नुहोला ।
९८०६०५८२०८

वर्गीकृत विज्ञापन संकलन केन्द्रहरू :

चन्द्रगढी, भद्रपुर
लोकबहादुर कुँवर : ९८४२६८३२९६
द्रोण अधिकारी : ९८४२६८३२९९

दमक
विष्णु सुब्बा : ९८५२६७०९३०
देविबहादुर बस्नेत : ९८९०६२४६२९

मेचीनगर
चारआली : ९८४२७०३०९३
गोविन्द धिमिरे : ९८९५४२५९५०

उर्लाबारी
रुपेन्द्र शर्मा : ९८४२०९२४०६
विराटनगर
क्रिष्टिम आई: ०२९-५२५६९८

इलाम, मंगलबारे
रणवीर लिम्बू
९८९६९८४७५७

कार्करमिट्टा
फ्रेन्डसिप पुस्तक पसल
०२३-५६२४२४

राशिफल

मेघ : आज महत्त्वपूर्ण कामको थालनी हुनेछ । प्रथमअनुसार उपलब्धि पनि राम्रै पाइएला ।
वृष : आज स्वास्थ्यमा खर्च बढ्नेछ । यात्रामा मालसामान हराउन सक्छ । सानो तिना समस्यामा अलिभन्नुपर्नेछ ।
मिथुन : धर्म,कर्म तथा समाजसेवामा मन लाग्नेछ । नयाँ काम सुरु गर्ने समय छ ।
कर्कट : एकपछि अर्को अवसर आउनेले मन प्रसन्न रहनेछ । घरमा अतिथीको आगमन हुनेछ ।
सिंह : आज रोकिएका काम पुनः सुरु हुन सक्छन् । आर्थिक कारोबारमा सफलता पाइएला ।
कन्या : आज भाग्यले विभिन्न अवसर जुराउनेछ । मनमा शान्ति र अनुहारमा कान्ति छाउनेछ ।
तुला : धैर्य एवं लगनशीलताले अवसर दिलाउनेछ । नयाँ ज्ञान सिक्ने मौका मिल्नेछ ।
वृश्चिक : ठीक समयमा सही निर्णय लिन सकिनेछ । राजनैतिक क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ ।
धनु : आज अरुलाई प्रभावित पारेर काम बनेछ । शैक्षिक क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ ।
मकर : आज नयाँ उद्योग वा रचनात्मक काममा जुट्ने समय छ । सम्वैतिक क्षेत्रमा रुची बढ्नेछ ।
कुम्भ : आज रोकिएका आधुरा काम पुनः सुरु हुनसक्छ । शुभ र मंगल कार्यको चर्चा चल्नेछ ।
मीन : आज लगनशीलताको कभिले गर्दा दूरो उपलब्धि हातपार्न नसकिनेछ । सहकर्मीबाट विरोध आउला ।